CittA
Stadsmagazine bij
GAZET VAN ANTWERPEN
Zaterdag 11 juni 2016 - N° 173

KAMAL KHARMACH

Bescheiden lolbroek uit Borgerhout

De droomstudio van **Koen van den Broek**

Op bezoek bij **de tulpenman** van Antwerpen

De helende werking van **stadshoning**

Kreeftenfeest bij Gusje in **Den Beer**

Heirman, Frank. "De droomfabriek van Koen van den Broek,"*Citta.* June 11, 2016.
albertz benda
515 w 26th st | new york, ny | 10001
tel 212.244.2579 | www.albertzbenda.com

Heirman, Frank. "De droomfabriek van Koen van den Broek,"*Citta.* June 11, 2016.

albertz benda
515 w 26th st | new york, ny | 10001
tel 212.244.2579 | www.albertzbenda.com

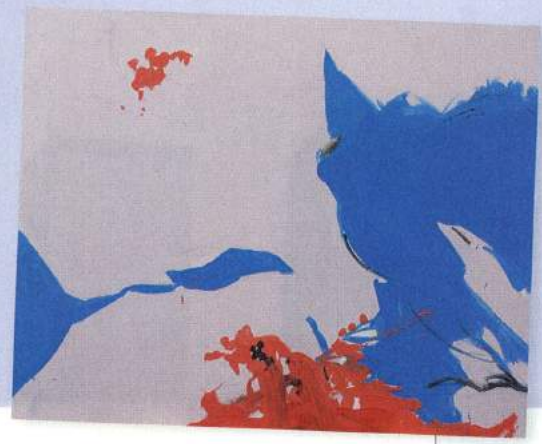

De litho van Van den Broek (rechts) en het schilderij van Jan Cox waarop hij zich inspireerde.

De droomfabriek van Koen van den Broek

In de 'Bronx van Antwerpen', opzij van de Bredabaan in Merksem, ligt het wonderlijke atelier van Koen van den Broek verscholen. De schilderijen die hij er maakt, vinden hun weg over de hele wereld, tot in de verzameling van Elton John toe. Ze sieren volgend seizoen de affiches van de Vlaamse Opera en het Ballet van Vlaanderen. Eind juni trouwt de kunstenaar in Los Angeles.

Tekst: Frank Heirman
Foto's: Jan Van der Perre

Van de buitengevel bladdert miserie af, maar eens de ingangspoort voorbij, beland je in een andere wereld. Of liever zes andere werelden, want het atelier dat Koen van den Broek (1973) liet bouwen door het Gentse architectenbureau havan-a doet dienst als schildersatelier, tekenlokaal, stockageplek, bibliotheek, filmzaal én managementbureau. Twee oosters getinte binnentuintjes brengen rust. Een woongedeelte met keuken en een slaapkamer bieden de mogelijkheid om op piekmomenten door te werken, zodat de kunstenaar niet over en weer naar huis in Schilde hoeft.

"Zeven jaar geleden heb ik het pand als barak gekocht. Een amateurgaragist sleepte hier auto's naartoe om eraan te klooien. We hebben er drie jaar aan verbouwd, want de studio moest warmte uitstralen", wijst Koen van den Broek naar de vele houtsoorten die werden aangewend om de auto-opslagplaats een nieuw leven te geven. De zoektocht naar het juiste materiaal ging zeer ver. Zo werden de wanden van de bibliotheek met brede vellen berkenschors bekleed. Alleen een indiaanse kanobouwer uit Canada kon ze leveren.

Voor hij op schilderkunst overschakelde, studeerde Koen van den Broek twee jaar architectuur aan de KU Leuven. De passie voor bouwkunde en inrichting zit diep. Nog steeds volgt hij de carrière van architecten op de voet. "Tijl Vanmeirhaeghe en Bert Haerynck werken nu onder de naam havan-a. Ze behoren tot de beste architecten van hun generatie, maar werken in stilte. Hoe zij ruimte weten te scheppen en materialen aanwenden, is knap. Centraal hebben ze hier een binnenstraat gecreëerd met zes grote dubbele deuren, waarachter evenveel totaal verschillende ruimtes schuilgaan, die toch in terugkerende elementen naar elkaar verwijzen."

In de droomstudio in Merksem is alles afgestemd op de productie van kunst en de voorbereiding van exposities. Het cliché van de armtierige kunstenaarszolder is veraf. "Dat is toch niet meer van deze tijd", lacht Van den Broek de romantiek weg. "Je gaat toch ook niet op een verroeste fiets rijden, als er goede rijwielen voorhanden zijn. Waarom zou een kunstenaar moeten afzien onder een pergola waar het naar binnen regent. Hoe meer mogelijkheden een kunstenaarsstudio biedt, hoe beter je presteert."

Academie

Niet dat Van den Broek die hongerromantiek niet heeft gekend. Toen hij zijn ouders meedeelde dat hij zijn architectuurstudie niet zou voortzetten en schilderkunst ging volgen aan de Antwerpse Academie, koos hij voor een onzekere toekomst. De academie werd een afknapper, waarop hij naar Breda trok. Ook daar vond hij niet wat hij zocht, maar haalde toch zijn diploma. Daarop solliciteerde hij voor een gegeerde, maar moeilijk te bemachtigen plek aan het Hoger In-

Heirman, Frank. "De droomfabriek van Koen van den Broek,"*Citta.* June 11, 2016.
albertz benda
515 w 26th st | new york, ny | 10001
tel 212.244.2579 | www.albertzbenda.com

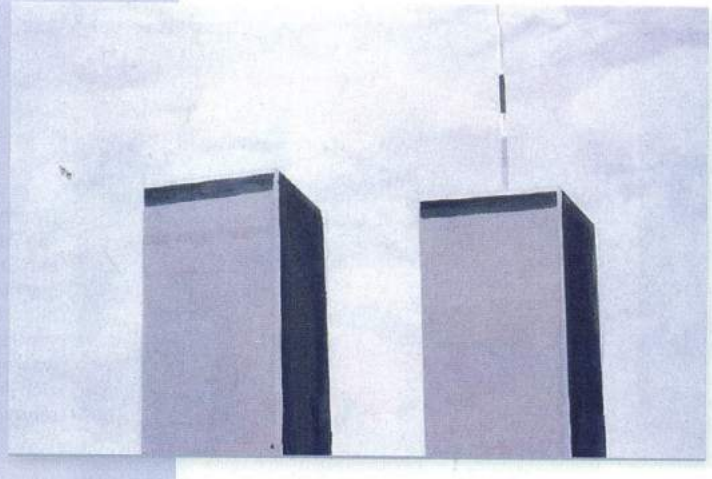

Drie schilderijen die de opera volgend seizoen gebruikt:
1. *Twin Towers* (1999) uit de collectie van Elton John wordt gebruikt voor de balletproductie *West*.
2. *Switch* (2015) is het algemeen campagnebeeld van het seizoen 2016-2017.
3. *Agrippina* (2015) siert de affiche van de opera *Agrippina* van Händel.

"Hoewel Elton John vooral bekendstaat als verzamelaar van fotografie, heeft hij twee schilderijen van mij gekocht bij galerie White Cube"

stituut voor Schone Kunsten (HISK), toen nog in het Militair Hospitaal in Antwerpen. Een internationale jury plukte zijn kandidatuur eruit. Op die drie jaren blikt Van den Broek wél met tevredenheid terug. "In de ruïnes van het Militair Hospitaal hadden we een atelier. Wonen mocht officieel niet, maar we deden dat natuurlijk wel. Koenraad Dedobbeleer, Wim Catrysse, Peter De Cupere, Charif Benhelima en Hans Op de Beeck waren daar toen ook. We daagden elkaar uit om grenzen te verleggen."
Intussen probeerde hij te overleven met mensonwaardige studentenjobs. Tegelijk slaagde hij er al in zijn eerste schilderijen te verkopen.

White Cube

Met een beetje spaargeld en de telefoonnummers van de door hem bewonderde kunstenaars Mike Kelley en John Baldessari op zak, trok hij op zijn 26ste voor de eerste keer naar Los Angeles. Jan Debbaut, directeur van het Van Abbemuseum in Eindhoven, had hem de contactadressen bezorgd. "Kelley lukte niet, maar Baldessari nodigde me in zijn studio uit. We zijn vrienden geworden en gebleven."
De internationale carrière van Van den Broek zat in de startblokken. Flor Bex, toenmalig directeur van het M HKA, nam hem op in een groepsshow in Italië, die werd opgepikt door Jay Jopling van de White Cube Gallery in Londen. Die toonde zijn werk op Art Basel in 2003, waarop een curator van het MoMa in San Francisco een schilderij selecteerde voor de belangwekkende expositie *Matisse and Beyond*. De bal was aan het rollen.
"Ik passeerde België en klein Vlaanderen. Dat zorgde voor afgunst", blikt Van den Broek terug. "Iedereen vond dat ik te veel geluk had gehad. Maar zo'n telefoontje van Jopling komt heus niet uit de lucht gevallen. Als je niet buitenkomt en mensen weet te overtuigen, gebeurt er niets. Je moet zelf de touwtjes in handen nemen."
Dat deed hij ook toen hij na negen jaar de samenwerking met White Cube opzegde. De galerie was nochtans doorgegroeid van een gereputeerde avantgardeplek naar een wereldspeler die Damien Hirst en vele Britse prijsbeesten in zijn stal had gekregen. "Alleen maar een supermarkt die vlot verkoopt, sprak me niet aan. Jopling was niet geïnteresseerd in de kunstwerken die ik samen met John Baldessari wilde maken. Het afscheid was een risico, maar ik ben blij dat ik heb doorgezet."

In 2008 creëerde Van den Broek 22 kunstwerken samen met John Baldessari. "Baldessari had zich voorgenomen om zelf geen schilderijen meer te maken en fotografeerde Hollywoodinterieurs, waarop ik ben gaan schilderen. Wat hij niet meer mocht, heb ik gedaan", lacht Van den Broek, die in dezelfde periode eveneens met zijn Antwerpse mentor en vriend Fred Bervoets enkele gemeenschappelijke schilderijen maakte.
In zijn herwonnen vrijheid nam Van den Broek ook de uitdaging aan om de tentoonstelling *Fantasy* in het M HKA samen te stellen. In eerste instantie was hem alleen gevraagd om een keuze uit de Antwerpse

Heirman, Frank. "De droomfabriek van Koen van den Broek," *Citta*. June 11, 2016.

albertz benda
515 w 26th st | new york, ny | 10001
tel 212.244.2579 | www.albertzbenda.com

Van den Broek in zijn atelier in Merksem.

museumcollectie te maken en te confronteren met eigen werken, maar Van den Broek zag het ambitieuzer. De leemte in de museumcollectie vulde hij aan met topwerken uit privécollecties.

"Door me los te maken van White Cube kon ik weer volledig zelf beslissen wat ik moest en wilde doen", zegt Van den Broek. Ondanks tegenwerking slaagde hij er snel in om andere galeries te vinden, die hem op zijn condities wilden vertegenwoordigen. Zijn netwerk bestaat nu uit Marlborough Contemporary in Londen, Albertz Benda in New York, Philipp von Rosen in Keulen en Greta Meert in Brussel. Dankzij die laatste kunnen ook de Belgische kunstliefhebbers zijn oeuvre op de voet volgen.

Met een vijfde huisgalerie Baton in Seoul brak Van den Broek ook in Azië door. Sinds hij een eigen atelier op het Koreaanse eiland Jeju liet bouwen, werd zijn band met het oosten almaar sterker. Vorige maand stelde hij op vraag van Baton nog een tentoonstelling samen met werk van de overleden Gentse kunstenaar Philippe Vandenberg.

"De vijf galeries staan op voet van gelijkheid", verduidelijkt Van den Broek. "Er is geen moedergalerie meer die de krijtlijnen uitzet. Dat doen wij met de studio in Merksem. De prijszetting is dezelfde. Elk jaar komen we met de vijf samen in Basel om de strategie te bespreken. In principe krijgt elke galerie om de drie jaar een solo-expositie. Dat is scherp, maar het is me altijd al gelukt."

Jan Cox

Van den Broek is een workaholic en controlefreak. De jongste jaren stapelt het werk zich op en wordt hij steeds vaker gesolliciteerd voor commissies, lesopdrachten en tentoonstellingsinitiatieven, waar het soms moeilijk 'nee' tegen zeggen is. Zo schilderde hij fresco's voor restaurant 't Zilte en maakte hij voor de openingstentoonstelling van het MAS een hedendaagse interpretatie van de *Madonna met kind* van Fouquet.

Een kunstenaar die hem na aan het hart ligt is Jan Cox (1919-1980). Na een lange carrière als professor in Boston keerde die in 1974 naar Antwerpen terug om in galerie De Zwarte Panter een steunpilaar voor een jonge generatie schilders te worden. In 1980 pleegde hij zelfmoord. Kunsthistorici zien in Cox een getormenteerde schilder met een zwak voor Griekse tragedies, maar Van den Broek heeft zich voorgenomen dat beeld bij te stellen. Hij waardeert vooral de kleurenvirtuoos met een grote kennis van de Amerikaanse schilderkunst, van Georgia O'Keeffe tot Rothko.

Op vraag van erfgenaam Adriaan Raemdonck en het M HKA maakte Van den Broek in 2014 een selectie uit Cox' oeuvre dat aan het museum werd overgemaakt. Die expositie krijgt nu een verlengstuk in galerie Callewaert-Vanlangendonck in de Wolstraat 21-23. De twee jonge galeriehouders vroegen Van den Broek om een duotentoonstelling samen te stellen, die nog doorloopt tot 25 juni.

Voor *In dialoog met Jan Cox* selecteerde hij slechts twee eigen schilderijen en evenveel tekeningen, maar hij liet vooral Cox aan het woord. Uit diens Amerikaanse periode uit de jaren vijftig en zestig koos hij verrassende tekeningen, etsen, collages en doeken. Speciaal voor de expo ontwierp Van den Broek een zeefdruk op vijftig exemplaren.

"Yoeri en Brecht behoren tot die zeldzame galeriehouders die museumwerk verrichten. Zij zoeken naar de bronnen van kunstenaars en presenteren hun research. Dat is tof. Uit respect voor hen wilde ik me graag engageren. Ik heb voor hen de zeefdruk *Cox* gemaakt. *De reinigers van het slagveld,* van Cox uit 1975, heb ik letterlijk omgezet in mijn stijl."

Heirman, Frank. "De droomfabriek van Koen van den Broek,"*Citta.* June 11, 2016.

albertz benda
515 w 26th st | new york, ny | 10001
tel 212.244.2579 | www.albertzbenda.com

Koen van den Broek met zijn hond Robert Mangold, genoemd naar de gelijknamige Amerikaanse kunstenaar. In de achtergrond hangt een werk dat hij samen met John Baldessari maakte.

Rechts: De schilderijen voor *De Vliegende Hollander* (Wagner) en *Simon Boccanegra* (Verdi) in de centrale gang van de studio.

Opera

Een andere vraag tot samenwerking kwam van Aviel Cahn, directeur van de Opera en het Ballet van Vlaanderen. Die polste of Van den Broek schilderijen kon bedenken die als campagnebeelden konden dienen voor de producties in het seizoen 2016-2017. "Ik ben geen operaspecialist", bekent Van den Broek. "Maar met Aviel klikte het. Hij had een schilderij van mij gekocht bij Greta Meert en geraakte gefascineerd door de verwantschap tussen het thema *borderline* dat hij voor het volgende operaseizoen had gekozen en de *borders* die opduiken in mijn landschappen."

Voor de opdracht waagde Van den Broek zich buiten vertrouwd terrein. Doorgaans gebruikt hij zelf genomen foto's uit het buitenland als inspiratie voor zijn schilderijen, maar nu fotografeerde hij ook in Antwerpen. En voor het eerst schilderde hij vage menselijke figuren in zijn doeken. "Opera is drama met binnenskamerse intriges. Mijn schilderijen spelen zich buiten af en zijn desolaat. Die nieuwe elementen heb ik in mijn doeken laten insluipen. Of dat verder zal blijven doorwerken, weet ik niet. We zien wel. Je moet niets forceren."

In september komt er een tentoonstelling met alle schilderijen die zullen figureren op de affiches van de Vlaamse Opera en het Ballet van Vlaanderen. De locatie wordt bijzonder: op een van de hoogste verdiepingen van de Antwerp Tower, de dominante buurman van het operagebouw. Vele schilderijen staan al klaar in het atelier in Merksem. Enkele oudere doeken moeten nog worden opgevraagd bij de eigenaars. Een ervan, *Twin Towers*, hangt ergens bij Elton John. "Ik ben liever discreet over de grote collecties waarin ik vertegenwoordigd ben. Hoewel Elton John vooral bekendstaat als verzamelaar van fotografie, heeft hij twee schilderijen van mij gekocht bij galerie White Cube. *Twin Towers* blijkt hij later op een veiling te hebben bijgekocht. Hopelijk wil hij het uitlenen voor de expositie. Dat wordt spannend."

Trouwen

In september wacht Van den Broek ook een expositie bij zijn Keulse galerie Philipp von Figen. Die schilderijen zullen deze zomer moeten ontstaan, want in juni is er nauwelijks tijd. De kunstenaar trouwt in Los Angeles met Femke, die al vijf jaar zijn studiomanager is. Van den Broek was eerder kortstondig gehuwd met radiostem Chantal Pattyn, met wie hij een zoontje heeft.

Als huwelijkslocatie zette hij zijn zinnen op Wayfarers Chapel, een kerkje ontworpen door Frank Lloyd Wright en zijn zoon, ten noorden van Los Angeles. Met zicht op de Pacific is het een van de meest idyllische plekken van de Westcoast. Honderd vrienden van over de halve wereld komen meevieren. "Ik hoor ze al fluisteren: waarom Los Angeles? Kan Van den Broek nu eens niet normaal doen?", pareert de kunstenaar op voorhand de kritiek. "Een huwelijksfeest vraagt toch om een juiste locatie? Hollywood was altijd de plek waar het voor mij gebeurde. Ik ben een kind van de jaren negentig: David Lynch, Quentin Tarantino, Wim Wenders, The A-team. Los Angeles leverde de film en de soundtrack voor onze generatie. Dat aan de Westcoast ook fantastische kunstenaars aan het werk waren en lesgaven, vormde voor mij een extra aantrekkingskracht."

De laatste vijftien jaar trok Van den Broek minstens enkele maanden per jaar naar Californië om te fotograferen en te schilderen. Vage landschappen, trottoirs, schaduwen van auto's, wegen, veel zonlicht... verschenen op grote doeken, maar in de grond waren die thema's vooral aanleiding om onderzoek te doen naar de magie van kleur en het ritme van verfstroken, de basis van de schilderkunst.

"Los Angeles en Hollywood bestaan niet", leerde Koen van den Broek. "Het zijn slechts wegen. Alles is er vals en toch echt. Dat dubbele is de kern van het leven. Daar draait kunst rond." ■

Heirman, Frank. "De droomfabriek van Koen van den Broek," *Citta*. June 11, 2016.

albertz benda
515 w 26th st | new york, ny | 10001
tel 212.244.2579 | www.albertzbenda.com